

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การศึกษาไทยในยุคสังคมแห่งการเรียนรู้ เป็นการศึกษาที่ช่วยพัฒนาศักยภาพหรือเสริมสร้างพลังที่มีอยู่ในตัวมนุษย์ ซึ่งสามารถทำได้ตั้งแต่จุดแรกเริ่ม และตลอดช่วงวัยของชีวิต หากได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่องจะทำให้มนุษย์มีคุณภาพ ประเทศพัฒนาไปได้ด้วยดี ดังที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ระบุไว้ใน มาตรา 49 บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการได้รับการศึกษาไม่น้อยกว่า สิบสองปี ที่รัฐบาลจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ ซึ่งการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) 2545 ได้กำหนดแนวทางในการจัดการศึกษา ไว้ในมาตรา 6 มีความมุ่งหมายและหลักการในการจัดการศึกษา ว่าการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้ ให้ถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนา ตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ มาตรา 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการด้านการจัดเนื้อหาสาระ และกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ และความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอน และแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ และ จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่ายเพื่อร่วมกันพัฒนา ผู้เรียนตามศักยภาพ และมาตรา 27 ให้สถานศึกษาชั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรตามวัตถุประสงค์เพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ การดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม (วิสิทธิ์ โรจน์พจนรัตน์, 2546, หน้า 23-34)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นหลักสูตรที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนซึ่งเป็นกำลังของชาติ ให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย มีความรู้ คู่คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทย มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข มีความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์ สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทย และมีจิตสาธารณะ โดยเปิดโอกาสให้ท้องถิ่นและสถานศึกษามีบทบาทในการพัฒนาหลักสูตร การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาจึงต้องจัดทำหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพสูงสุด เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้บรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในระดับชาติ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552, หน้า 4-7)

ในระดับสถานศึกษาการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้ตรงตามความต้องการของท้องถิ่นและมีความสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สถานศึกษามีหน้าที่สำคัญในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การวางแผนและดำเนินการใช้หลักสูตร การเพิ่มพูนคุณภาพการใช้หลักสูตรด้วยการวิจัยและพัฒนา การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร จัดระเบียบการวัดและประเมินผล ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาต้องพิจารณาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และรายละเอียดที่เขตพื้นที่การศึกษาหรือหน่วยงานต้นสังกัดอื่น ๆ ในระดับท้องถิ่นจัดเพิ่มเติม รวมทั้งสถานศึกษาสามารถเพิ่มเติมในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่นและความต้องการของผู้เรียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552, หน้า 35) กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เป็นสาระที่ช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการทำงานอย่างมีความคิดสร้างสรรค์และสามารถแข่งขันในสังคมไทยและสากล เห็นแนวทางในการประกอบอาชีพ รักการทำงานและมีเจตคติที่ดีต่อการทำงาน สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างพอเพียงและมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552, หน้า 204)

ดังนั้น เพื่อให้การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสอดคล้องกับสภาพความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการ โดยการสร้างกลยุทธ์ใหม่ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สามารถตอบสนองความต้องการของบุคคลในสังคมไทย ผู้เรียนมีศักยภาพในการแข่งขันและร่วมมืออย่างสร้างสรรค์ในสังคมโลก เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 โดยมีนโยบายพัฒนาให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ เพื่อให้การศึกษาสร้างชาติ สร้างคน และสร้างงาน โดยการปฏิรูปการศึกษาเพื่อพัฒนาชีวิตคนไทยให้เกิดคุณภาพ และประสิทธิภาพในทุก ๆ ด้าน สอดคล้องกับแนวทางของแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ.2545-2559) ดำเนินการโดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของปรัชญาหลักคือ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตามแนวพระราชดำริขององค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ยึดทางสายกลางบนพื้นฐานของความสมดุลพอดี มีเหตุ มีผล รอบรู้ทันโลก เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต ยึดคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา ให้เป็นคนไทยที่มีความสุข พึ่งตนเอง และก้าวทันโลกโดย

รักษาเอกลักษณ์ความเป็นไทยไว้สามารถเลือกใช้ความรู้และเทคโนโลยีได้อย่างคุ้มค่า เหมาะสม มีระบบภูมิคุ้มกันที่ดี มีความยืดหยุ่นยอมรับการเปลี่ยนแปลง ควบคู่กับการมีคุณธรรมและความซื่อสัตย์ มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

ณภัทร ทองแย้ม (2551, คำนำ) ได้กล่าวว่า การจัดดอกไม้สด เป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อวิถีชีวิตของมนุษย์ในปัจจุบันมากยิ่งขึ้น จากเดิมอาจถูกมองเป็นสิ่งสิ้นเปลือง แต่ก็ยากที่จะปฏิเสธได้ว่าคุณค่าของดอกไม้นั้นมีประโยชน์ต่อมนุษย์มากมาย ดังจะเห็นได้จากความต้องการใช้ดอกไม้เพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ทำให้รูปแบบของการจัดดอกไม้ นั้น มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น ทำให้ผู้ที่ได้พบเห็นเกิดความพึงพอใจ อยากลองเป็นเจ้าของ อยากลองเป็นผู้จัดเองบ้าง เพื่อให้เกิดสุนทรีความสุข

การจัดดอกไม้เป็นสิ่งที่ผู้วิจัยมีความสนใจพยายามศึกษาค้นคว้าและทดลองปฏิบัติจริงเป็นเวลานานหลายปี ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาได้นำเอาความรู้เกี่ยวกับการจัดดอกไม้ที่ได้รับการถ่ายทอดจากผู้เชี่ยวชาญ ตลอดจนเรียนรู้ด้วยตนเองนำมาปรับปรุงประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสมัยนิยมโดยเฉพาะได้พยายามฟื้นฟูและอนุรักษ์การจัดดอกไม้ในรูปแบบไทยประณีตพยายามศึกษาเทคนิคการจัดดอกไม้ไทยไปสู่แนวสากลนิยม

สถานศึกษาเป็นหน่วยงานปฏิบัติที่สำคัญในการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการศึกษาของผู้เรียน เป็นรากฐานสำคัญในการบริหารจัดการศึกษาที่เหมาะสมที่สุดกับบริบทสังคมของท้องถิ่นที่สถานศึกษาตั้งอยู่ มีความใกล้ชิดกับนักเรียนมากที่สุด รับรู้ปัญหาและความต้องการของผู้เรียน และชุมชนได้เป็นอย่างดี โรงเรียนขยายโอกาสที่ตั้งอยู่ในเขตชุมชนบ้านสวนหลวง อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ ผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม เมื่อนักเรียนจบการศึกษาแล้ว นักเรียนส่วนใหญ่เมื่อจบการศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นจะออกไปประกอบอาชีพเกษตรกรรมบ้าง รับจ้าง หรือทำงานโรงงานบ้าง มากกว่าจะศึกษาต่อในระดับสูงขึ้นไป จากข้อมูลดังกล่าวการประกอบอาชีพรับจัดดอกไม้ในพิธี ถือเป็นอีกหนึ่งทางเลือกที่นักเรียนจะนำไปประกอบอาชีพเสริมรายได้ให้แก่ตนเองและครอบครัว ผู้วิจัยเห็นว่า ถ้าสามารถพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่องการจัดดอกไม้ในงานพิธี และจัดการฝึกอบรมให้ความรู้แก่นักเรียน เพราะการฝึกอบรมเป็นกระบวนการที่สำคัญอย่างยิ่ง ในการพัฒนาให้บุคคลมีความรู้ ทักษะความชำนาญ และเจตคติต่อการทำงาน โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมนำความรู้ไปปฏิบัติจริง ก่อให้เกิดประโยชน์ในการประกอบอาชีพเพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมการพัฒนาอาชีพ ทำให้นักเรียนและครอบครัวมีอาชีพและรายได้ ส่งผลให้คุณภาพชีวิตของครอบครัวดีขึ้น

ดังนั้นผู้วิจัย จึงมีความสนใจที่จะพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่องการจัดดอกไม้ในงานพิธี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อเป็นแนวทางในการประกอบอาชีพสร้างรายได้ให้กับตนเองและครอบครัว พัฒนาคุณภาพชีวิตให้ยั่งยืนและมีความสุขตลอดไป

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การจัดดอกไม้ ในงานพิธี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
2. เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่องการจัดดอกไม้ในงานพิธี สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
3. เพื่อทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การจัดดอกไม้ในงานพิธี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
4. เพื่อประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรม เรื่องการจัดดอกไม้ในงานพิธี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

ความสำคัญของการวิจัย

1. ได้หลักสูตรฝึกอบรม เรื่องการจัดดอกไม้ในงานพิธี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ที่มีประสิทธิภาพ
2. ทำให้นักเรียนมีความรู้ความสามารถจัดดอกไม้ในงานพิธี เป็นแนวทางในการประกอบอาชีพและมีเจตคติที่ดีต่อการจัดดอกไม้ในงานพิธี
3. เป็นแนวทางสำหรับผู้สอนหรือผู้สนใจเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรอื่นๆต่อไป

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1.ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์เขต 2 กลุ่มบ้านไร่เนินเหล็กจังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 11 โรงเรียน จำนวนนักเรียน 2,860 คน

1.2.กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวัดสวนหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์เขต 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 เนื่องจากโรงเรียน วัดสวนหลวงมีนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นจำนวน 48 คน จึงใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

2. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ตัวแปรต้น ได้แก่ หลักสูตรฝึกอบรม เรื่องการจัดดอกไม้ในงานพิธี

ตัวแปรตาม ได้แก่

1. ความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรฝึกอบรม
2. ทักษะการปฏิบัติ

3. เจตคติต่อหลักสูตรฝึกอบรม

3. เนื้อหา

หลักสูตรสาระเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานพื้นฐานอาชีพ เรื่อง การจัดดอกไม้ในงานพิธี ผู้วิจัยได้กำหนดเนื้อหาของหลักสูตร เป็น 2 ส่วน คือ หลักสูตรภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ภาคทฤษฎี ประกอบด้วย 1) ประวัติความเป็นมาของการจัดดอกไม้ 2) ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับดอกไม้ 3) การจัดเตรียมการจัดดอกไม้และอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้อง และ 4) หลักการจัดดอกไม้ ภาคปฏิบัติ ประกอบด้วย การจัดทำช่อดอกไม้

4. ระยะเวลา

ในการทดลองหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการจัดดอกไม้ในงานพิธี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ทำการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 ใช้เวลาในการสอนช่วงวันเสาร์ เวลา 08.00 – 12.00 น. 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 ชั่วโมง รวม 12 ชั่วโมง

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การสร้างหลักสูตรขึ้นมาใหม่เพื่อให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียน และสภาพของท้องถิ่นสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน สถานศึกษา และผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายที่กำหนด มี 4 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการจัดดอกไม้ 2) การสร้างหลักสูตรฉบับร่างโดยกำหนดโครงสร้างและปรับปรุงแก้ไขภายหลังตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ 3) การทดลองใช้หลักสูตร และ 4) การประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร

2. หลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการจัดดอกไม้ในงานพิธี หมายถึง การสร้างหลักสูตรฝึกอบรมขึ้นมาใหม่ เรื่อง การจัดดอกไม้ในงานพิธี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อให้เกิดทักษะการจัดดอกไม้ในงานพิธี เป็นแนวทางในการประกอบอาชีพสร้างรายได้ให้กับตนเองและครอบครัว ตอบสนองความสนใจ ความต้องการของผู้เรียน องค์ประกอบหลักสูตร ประกอบด้วย หลักการ จุดมุ่งหมาย ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ขอบข่ายเนื้อหาสาระ ระยะเวลาที่ใช้ในการฝึกอบรม การจัดกิจกรรมฝึกอบรม สื่อและวัสดุอุปกรณ์ และการวัดและประเมินผล

3. การจัดดอกไม้ในงานพิธี หมายถึง การจัดดอกไม้สดเพื่อใช้ในงานมงคล เช่น การจัดช่อดอกไม้ในงานมงคล โดยการนำดอกไม้มาประดับตกแต่งสถานที่เพื่อช่วยเสริมสร้างบรรยากาศให้บริเวณงานมีความสดชื่น

4. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความรู้ ความสามารถของนักเรียนที่เปลี่ยนแปลงไปหลังจากได้รับประสบการณ์จากการฝึกอบรม ซึ่งเป็นผลของการเปลี่ยนแปลงจากสมรรถภาพของการฝึกทักษะการจัดดอกไม้ในด้านต่างๆที่พัฒนาขึ้นได้จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบปรนัย 4 ตัวเลือก ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

5. ทักษะการปฏิบัติ หมายถึง ความสามารถของนักเรียนที่ได้สัมผัสประสบการณ์ไว้ ระหว่างการฝึกอบรมตามหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการจัดดอกไม้ในงานพิธี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในด้านการเตรียมวัสดุอุปกรณ์ ความสามัคคี มีมนุษยสัมพันธ์ ลำดับขั้นตอนในการปฏิบัติ ความประหยัดและคุ้มค่าในการใช้วัสดุอุปกรณ์ ความสะอาด การเก็บอุปกรณ์ ความสวยงามของผลงาน การออกแบบซุ้มหน้างาน ประโยชน์การใช้งาน และสามารถนำเสนอผลงานของตนเองได้

6. เจตคติต่อหลักสูตรฝึกอบรม หมายถึง ความรู้สึกภายในของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการจัดดอกไม้ในงานพิธี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ทั้งในทางบวกและทางลบ แต่สามารถสร้างและเปลี่ยนแปลงได้ ซึ่งได้จากการประเมินด้วยแบบสอบถามเจตคติ แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

7. นักเรียน หมายถึง นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวัดสวนหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 48 คน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการจัดดอกไม้ในงานพิธี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 โดยที่ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด และงานวิจัยต่างๆ เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาหลักสูตรพบว่า

กระบวนการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิด ไทเลอร์ (Tyler, 1950) ได้แบ่งขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรไว้ว่า ในการจัดหลักสูตรและการสอนนั้นควรจะตอบคำถามพื้นฐาน 4 ประการ ดังนี้ 1) มีวัตถุประสงค์ทางการศึกษาอะไรบ้าง ที่โรงเรียนจะต้องให้เด็กได้รับ 2) มีประสบการณ์ทางการศึกษาอะไรบ้างที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์เหล่านี้ 3) จะจัดประสบการณ์ทางการศึกษาเหล่านี้ให้มีประสิทธิภาพได้อย่างไร และ 4) จะประเมินประสิทธิภาพของประสบการณ์ในการเรียนอย่างไร จึงจะตัดสินได้ว่าบรรลุถึงจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2537, หน้า 23-25) กำหนดขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรและการสอนไว้ 4 ขั้นตอน ดังนี้

- 1) ขั้นเตรียมการ
- 2) ขั้นดำเนินการพัฒนาหลักสูตรและวางแผนการใช้หลักสูตร
- 3) ขั้นดำเนินการใช้หลักสูตร
- 4) ขั้นตรวจสอบของกระบวนการใช้หลักสูตรและการสอน

นอกจากแนวคิดของนักการศึกษาที่ได้กล่าวถึงขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร ยังมีผู้เสนองานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรโดยระบุขั้นตอนต่างๆ เช่น จวีวรรณ แก้วตะคุ (2541, หน้า 14) ได้ทำการพัฒนาหลักสูตรที่เตรียมไปสู่อาชีพชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ในหลักสูตรการงานพื้นฐานอาชีพ ได้ระบุขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร ดังนี้ 1) ขั้นสำรวจข้อมูล

พื้นฐาน 2) พัฒนาหลักสูตร 3) ทดลองใช้หลักสูตร 4) ประเมินและปรับปรุงหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น นอกจากนี้ สุปราณี ไกรวัตนุสสรณ์ (2541, หน้า 35) ได้ทำการพัฒนาหลักสูตรมีขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร 3 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การพัฒนาหลักสูตรโดยการศึกษารวบรวม วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลด้านปัญหา ข้อมูลเกี่ยวกับองค์ประกอบของหลักสูตรแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรแล้วดำเนินการพัฒนาหลักสูตร โดยการยกร่างเอกสารหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตร 2) การประเมินและตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรโดยการตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรเชิงทฤษฎีและในเชิงปฏิบัติ 3) การปรับปรุงหลักสูตรและรายงานผลการวิจัย ส่วนงานวิจัยของ ยุทธนา อุทโร (2541, หน้า 76-77) ได้ทำการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มการทำงานพื้นฐานอาชีพ เรื่องการสานกระติบข้าว ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยมีขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร ดังนี้ 1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐานเพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพท้องถิ่นและนักเรียน 2) การพัฒนาหลักสูตรเพื่อให้ได้หลักสูตรฉบับร่าง 3) ตรวจสอบโครงร่างหลักสูตรเพื่อให้ทราบว่าหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพเพียงใด มีความเหมาะสมหรือไม่ 4) นำหลักสูตรไปทดลองใช้เพื่อได้ข้อมูลที่จะไปบ่งชี้คุณภาพของหลักสูตร 5) การประเมินผลการนำหลักสูตรไปทดลองใช้เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร 6) การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรเพื่อให้ได้หลักสูตรที่สมบูรณ์ โดยสอดคล้องกับ ศรีวรรณ จันทร์หงษ์ (2542, บทคัดย่อ) ได้ทำการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น เรื่องงานจักสาน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ศึกษากรณีโรงเรียนวัดยกระบัตร์ (ชุมชนราษฎร์นุสรณ์) จังหวัดสมุทรสาครได้ระบุขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร ดังนี้ 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2) การพัฒนาหลักสูตร 3) การทดลองใช้หลักสูตร 4) การประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร

จากการศึกษาเอกสาร งานวิจัยและแนวคิดทฤษฎีของนักวิชาการขั้นต้นเกี่ยวกับการพัฒนาข้างต้น ผู้วิจัยได้นำแนวคิดทฤษฎีข้างต้นมาสังเคราะห์เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

สมมติฐานการวิจัย

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การจัดดอกไม้ในงานพิธี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ตอนต้น ที่เรียนตามหลักสูตรฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้นหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน